# EKSAMEN I DRI1001 – DIGITAL FORVALTNING
# (Sensorveiledning)

**HØST 2015**

Dato: Torsdag 10. desember 2015
Tid: Kl. 10:00 – 15:00

---

Generelt:

- Det må åpnes for at kandidatene har disponert besvarelsen slik at de slår sammen svar på spørsmålene, f.eks. slik at de svarer på 1 under ett.
- Jeg vil foreslå at vi setter omtrentlige karakterer for svarene på hver av de fire spørsmålene (med +, -, fra – til osv), slik at vi lettere kan identifisere hvor eventuelle uenigheter er. I tillegg settes forslag til en samlet karakter.

1) Forutberegnelighet regnes som en viktig del av rettssikkerhetsidealet.

   a) Forklar hva kravet om forutberegnelighet går ut på.

1. Kandidaten bør ta utgangspunkt i rettssikkerhetsteori der forutberegnelighet er et sentralt element.

2. Det kan også gis litt uttelling for generell utlegning av rettsikkerhetsteori, men kun på oversiktsnivå.

3. Forutberegnelighet handler om å kunne beregne sin egen rettsstilling, dvs. forstå hvilken virkning lover mv har på egne (eller andres) rettigheter og plikter mv. Det er viktig at det rettslige perspektivet er med, men det bør ikke trekke ned selv om begrepet forstås på mer generell måte.

4. Det er relevant og positivt om kandidaten sier noe om betydningen av offentlige lover, innsynsrettigheter og alt som er med å realisere offentlighetsprinsippet, jf Grl. § 100 femte ledd.

5. Det bør være mulig å oppnå C dersom en har med 3, men normalt vil det kreve noe mer, typisk litt kontekst (aspekter fra 1, 2 eller 4). Kandidater som har med noe fra alle elementer og som skriver godt og viser oversikt, bør kunne oppnå A på denne delen. En som skriver veldig godt bør kunne få A selv om det er noen 4 mangler.

b) Forklar og drøft hvilken betydning forutberegnelighet har for utvikling og bruk av rettslige beslutningssystemer som leder fram til enkeltvedtak.

6 Det er naturlig at denne delen av besvarelsen åpner med hva et rettslig beslutningssystem er, og viktig at kandidaten har med at det gjelder automatisert behandling av vedtak (og ikke bare IT-støtte), og at det er myndighetsutøvelse i form av enkeltvedtak som står sentralt. Besvarelser som mangler denne redegjørelsen kan vanskelig få bedre karakter enn C.

7 Besvarelsen kan selvsagt bygge videre på forklaringen av forutberegnelighet i del a.

8 Det er ikke et krav at kandidatene drøfter utvikling og bruk hver for seg (men et pluss hvis de gjør det). Hovedpoenget er at utvikling av beslutningssystemer kan ses som etablering av faste, «fortolkningsfrie» regler, noe som står i kontrast til regler i naturlig språk.

9 Beslutningssystemer gir ikke automatisk forutberegnelighet, men gir mulighet for det dersom folk på en eller annen måte får vite hvilke rettsregler systemet inneholder.

10 De beste besvarelsene (B, A) bør ha med noe om dokumentasjon og/eller mulighet for å simulere enkeltvedtak.

2) Formalisering er en viktig forutsetning for helt eller delvis å kunne automatisere enkeltvedtak.

a) Hva forstår du med å digitalisere, og hva er forskjellen på «formelle språk» (f eks. programmeringsspråk) og «naturlige språk».

11 Selve spørsmålet i a) er generelt formulert, men det står i sammenheng med automatiserte enkeltvedtak. Både en generell tilnærming og en automatiseringstilnærming er ok, men det er selvsagt best med begge.

12 Det kreves ikke stor presisjon på hva digitalisering er, men hovedpoenget (generelt) er at det gjelder endring fra analog til digital informasjonsbehandling, noe som er en forutsetning for at datamaskiner kan forestå behandlingen.

13 På C-nivå bør vi også godta rene *eksempler* på digitalisering som forklaring på begrepet, gjerne knyttet til offentlig forvaltning.

14 Det bør ikke trekkes for inkonsekvent språkbruk, jf. f.eks. «digital» og «elektronisk» (digital forvaltning – elektronisk forvaltning), men dersom noen kjenner forskjellen, kan dette lett være argument for god karakter på denne delen (A, B).

15 Når det gjelder forskjellen på formelle og naturlige språk, bør svaret inneholde noe om at formelle språk inneholder en avgrenset mengde ord med entydig skrivemåte og som har en entydig grammatikk som kan brukes til å formulere innhold med én betydning. Eksempel er programmeringsspråk.

16 Naturlige språk kan forklares med motsatsen til entydige språk (flertydighet, vaghet, skjønn mv), og norsk o.l. er eksempler. Omtrentlige forklaringer kan godtas for karakterer opp til C, men med eksempelbruk som viser god forståelse kan B-nivå oppnås, selv uten en formell definisjon.

17 Gode oppgaver (B, A) bør ha med noe om sammenhengen mellom digitalisering og formelle språk/programmeringsspråk.

18 C-nivå på denne delen bør kreve at noe fra 12, 13, 15 og 16.

b) Forklar prosessen med å transformere lover og andre rettskilder (i sin autentiske form) til datamaskinprogrammer.

19 Det er ikke nødvendig å forklare «lov», men blir «rettskilder» forklart og lov satt inn i sammenhengen, er det et klart pluss.

20 Et hovedpoeng er at transformering som beskrevet er en type formalisering, men vi kan neppe forvente annet enn at kun de beste besvarelsene har sett dette poenget.

21 Kandidaten bør ha beskrevet prosesser med følgende stadier: Rettskilder (i naturlig språk) som er gjenstand for fortolkning → fortolkninger representerer rettsregler → disse rettsreglene uttrykkes ved hjelp av programmeringsspråk (formelt språk) → denne representasjonen gjør det mulig å få datamaskinen til å utføre rettsreglene.

22 På C-nivå kan beskrivelsen i 20 være ganske omtrentlig, så lenge kandidaten gir inntrykk av en forholdsvis god forståelse og det ikke er klare feil. På C-nivå kan eksempler være fullgode beskrivelser (dvs. teoretisk forklaring er ikke strengt nødvendig).

23 Andre momenter vedrørende transformering (kompetanse, dokumentasjon mv) kan trekke opp, men momentene under 19 – 22 kan være nok for å oppnå A-nivå.

- Alle spørsmål skal besvares.
- Husk hvis mulig å bruke eksempler og figurer.

*Ved sensur teller hver del omtrent like mye.*

Dette skal forstås slik at de to *hoveddelene* (1 og 2) skal telle omtrent likt.